

Lithuanian translation of *Cervical screening: it's best to take the test*
(January 2013)

Gimdos kaklelio tyrimas: geriau pasitikrinti

Atnaujintos rekomendacijos

Šiame informaciniame lapelyje pateikiama informacija apie gimdos kaklelio tyrimą Šiaurės Airijoje. Jis padės jums suprasti, kodėl svarbu pasitikrinti

Kas yra gimdos kaklelio vėžys?

Gimdos kaklelio tyrimas padeda užkirsti kelią gimdos kaklelio vėžiui. Tai tyrimas, kurio metu tikrinama, ar gimdos kaklelis, esantis gimdos apačioje, yra sveikas. Dažnai jis vadinamas tepinėliu, nes jam atlikti nuo gimdos kaklelio paviršiaus reikia paimti nedidelį ląstelių mėginį.

Photo

Gimda
Kiaušidė
Kiaušintakis
Gimdos kaklelis
Makštis

Ko ieškoma tyrimo metu?

Tyrimo metu ieškoma ląstelių patologinių pakitimų. Daugelio moterų tepinėlis jokių pakitimų neparodo, tačiau patologija randama 1 iš 10 moterų tepinėlyje.

Kodėl man siūloma pasitikrinti?

Galite atrodyti ir jaustis visiškai sveika, bet jau turėti gimdos kaklelio pakitimų. Ne visi pakitimai gali baigtis vėžiu, bet kai kurie jų, laikui bėgant, gali išsivystyti į vėžį, jeigu nebus gydomi.

Kas sukelia tuos pakitimus?

Daugumą pakitimų sukelia žmogaus papilomos virusas (ŽPV). ŽPV būna daugiau kaip 100 tipų. Dauguma jų yra nekenksmingi, bet kai kurie didelės rizikos tipai gali sukelti vėžį. ŽPV yra labai dažnai pasitaikanti infekcija, todėl dauguma moterų ją užsikrečia tam tikru savo gyvenimo metu.

Ji yra besimptomė ir paprastai išnyksta be jokio gydymo. Tačiau kai kurių moterų organizmuose šis virusas išlieka. Jis gali pakenkti gimdos kaklelio ląstelėms, ir tokioms moterims gali reikėti gydymo.

Kaip žmonės užsikrečia ŽPV?

ŽPV lengvai perduodamas lytinių santykiu metu, per tiesioginį odos kontaktą. Prezervatyvas negali visiškai apsaugoti nuo ŽPV infekcijos. Kadangi ji besimptomė, galima būti ja užsikrėtus ne vienerius metus ir nieko apie tai nežinoti.

Ar gimdos kaklelio vėžys yra įprastas?

Kiekvienais metais Šiaurės Airijoje gimdos kaklelio vėžys diagnozuojamas maždaug 80 moterų.

Šiaurės Airijoje kiekvienais metais nuo gimdos kaklelio vėžio miršta 20-30 moterų.

Ankstyva diagnozė ir gydymas gali padėti išvengti šio vėžio 7 iš 10 atvejų.

Kam šis tyrimas siūlomas?

Šiaurės Airijoje šis tyrimas siūlomas visoms 25-64 metų moterims.

Šiai amžiaus grupei priklausančioms moterims šis tyrimas yra naudingiausias. Jums bus

siūloma atlikti šį tyrimą kas trejus metus, kol būsite 25-49 metų

amžiaus, ir kas penkerius metus, kai būsite 50-64 metų amžiaus. Jeigu negavote kvietimo išsitiirti arba jeigu

kas nors kelia jums rūpesčių, pasikalbėkite su savo gydytoju.

Kur galima išsitiirti?

Šį tyrimą gali atlikti jūsų bendrosios praktikos arba šeimos planavimo klinikos gydytojas ar slaugė. Jeigu pageidaujate, kad tepinėlį paimtų moteris, prašykite to, kai tarsitės dėl apsilankymo pas gydytoją. Tyrimą geriau būtų planuoti ne mėnesinių metu.

Lytinių santykių dar nesu turėjusi. Ar man reikia tirtis?

Jūsų gimdos kaklelio rizika yra labai maža, kadangi maža ir rizika, kad būsite užsikrėtusi ŽPV. Tačiau kartais šiuo virusu galima užsikrėsti ir kitokių lytinių santykių metu, nebūtinai būnant sueičiai. Jeigu nesate tikra, ar jums reikia pasitikrinti, kreipkitės į šeimos gydytoją arba slaugę; taip pat daugiau informacijos galite rasti mūsų svetainėje www.cancerscreening.hscni.net.

Ar man reikia pasitikrinti, jeigu ilgą laiką neturėjau lytinių santykių?

Gimdos kaklelio pokyčiai atsiranda ne per vienerius metus. Todėl jeigu kada nors esate turėjusi lytinių santykių, labai svarbu reguliariai tikrintis.

Esu lesbietė / biseksuali. Ar man reikia tirtis?

Taip. Kaip ir kitos lytiniu keliu perduodamos ligos, ŽPV platinamas intymių santykiu metu, per tiesioginį odos kontaktą. Lesbietės ir biseksualios moterys taip pat gali apsikrėsti šiuo virusu ir joms gali išsivystyti gimdos kaklelio vėžys. Daugiau informacijos rasite mūsų interneto svetainėje.

Esu pasiskiepijusi nuo ŽPV. Ar vis tiek turiu tirtis?

Taip. Vakcina, kuri dabar reguliariai siūloma 12-13 metų mergaitėms, apsaugo tik nuo dviejų aukštos rizikos ŽPV tipų.

Ji neapsaugo nuo ŽPV infekcijų, kuriomis galėjote užsikrėsti prieš skiepydamasi arba kurias sukėlė kitų aukštos rizikos tipų ŽPV.

Ką daryti, jeigu esu nėščia?

Šį tyrimą galima atlikti net ir nėščiosioms. Jeigu jums buvo pasiūlyta pasitikrinti, bet esate nėščia, kreipkitės patarimo į savo gydytoją arba slaugę.

Man jau baigėsi menopauzė. Ar vis tiek turiu tirtis?

Taip. Gimdos kaklelio vėžys gali išsivystyti bet kuriai amžiaus grupei priklausančioms moterims. Kai kurioms

moterims po menopauzės šis tyrimas gali pasirodyti gana nemalonus, tačiau gydytojas arba slaugė patars, ką daryti, kad jis nebūtų toks nemalonus.

Kaip šis tyrimas atliekamas?

Turėsite iki pusės nusirengti (žemiau juosmens) ir ant nugaros atsigulti ant kušetės, aukštai pakėlus ir praskėtusi kojas.

Apatinę kūno dalį galėsite prisidengti paklode. (Jeigu norite, galite apsivilkti platų sijoną, kurio imant tepinėlį galėsite nenusivilkti).

Jums į makštį gydytojas arba slaugė įkiš skėtikliu vadinamą instrumentą, kad ją praplėstų. Tuomet nedideliu švelniu šepetėliu jums perbrauks per gimdos kaklelį, kad paimtų nedidelį jo ląstelių mėginį.

Apžiūra užtruks apie 10 minučių. Tyrimas neturėtų būti skausmingas, bet kai kurioms moterims jis gali pasirodyti nemalonus. Šis mėginys siunčiamas į laboratoriją, kur tiriamas mikroskopu.

Po tyrimo gali pasirodyti šiek tiek kraujo, bet tai yra normalu.

Ar turiu kaip nors pasiruošti apžiūrai?

24 val. iki apžiūros nenaudokite lubrikantų ir spermicidinių gelių. Dėl jų gali būti sunku gauti aiškius rezultatus, todėl vėliau gali tekti tyrimą kartoti.

Kada ir kaip gausiu tyrimo rezultatus?

Tyrimo rezultatus turėtumėte gauti per keturias savaites. Tepinėlį paėmęs asmuo jums pasakys, kada ir kur gausite tyrimo rezultatus. Prieš išeidama iš bendrosios praktikos gydytojo kabineto ar klinikos, būtinai apie tai pasiteiraukite.

Ką gali rodyti rezultatai?

Galimi trejopi rezultatai:

- **Normalus** (angl. *normal*) rezultatas reiškia, kad ląstelėse nerasta jokių pataloginių pakitimų.
- **Netinkamas** (angl. *inadequate*) rezultatas gaunamas dėl to, kad paimtas per mažas ląstelių mėginys.
Tai nėra visai neįprasta ir pasitaiko maždaug 3 iš 100 tiriamų moterų. Turėsite grįžti tyrimo pakartoti ne vėliau kaip per kitus tris mėnesius.
- **Patologija** (angl. *abnormal*) reiškia, kad ląstelėse buvo rasta pataloginių pakitimų. Tai gana įprasta ir visai nereiškia, kad jums yra gimdos kaklelio vėžys.

Jeigu tyrimo rezultatas rodo nežymius arba ribinius pokyčius, tepinėlis bus tiriamas dėl ŽPV. Kito tepinėlio imti nereikės.

- Jeigu bus rastas ŽPV, būsite siunčiama išsamesniam gimdos kaklelio tyrimui, vadinamam kolposkopija, atlikti.

- Jeigu ŽPV nebus rastas, tai reiškia, kad jūsų rizika susirgti rimta gimdos kaklelio liga yra labai nedidelė, todėl šiuo metu jums tolesnių tyrimų nereikia. Kitą tyrimą vėl būsite kviečiama pasidaryti po trijų arba penkerių metų.

Jeigu tyrimo rezultatas rodo vidutinius arba žymius pokyčius, jums reikės atlikti kolposkopiją, kad būtų nustatyta, ar reikalingas tolesnis gydymas.

Kaip gydomi pataloginiai pakitimai?

Gydoma nuo gimdos kaklelio pašalinant patalogines ląsteles. Tai nėra sudėtinga procedūra; paprastai ji atliekama ambulatorinėje klinikoje, taikant vietinę nejautrą.

Ar gimdos kaklelio tyrimas yra patikimas?

Gimdos kaklelio tyrimas padeda užkirsti kelią gimdos kaklelio vėžiui 7 iš 10 atvejų. Tačiau kaip ir visi kiti tyrimai jis negali užtikrinti, kad jums neišsivystys vėžys. Gali atsirasti pataloginių ląstelių, kurios gali sukelti vėžį dar iki kito tyrimo. Be to, yra galimybė, kad tyrimo metu patalogija liks nepastebėta.

Kaip sumažinti gimdos kaklelio vėžio riziką?

Geriausias būdas gimdos kaklelio vėžio rizikai sumažinti - reguliariai tikrintis. Taip pat ŽPV platinimo galima išvengti vengiant nesaugaus sekso; be to, buvo pastebėtas ryšys tarp gimdos kaklelio vėžio ir rūkymo.

Ką daryti, jeigu dar neatėjus kito tyrimo laikui, pastebėsiu ką nors neįprasta?

Apie tokius simptomus kaip neįprastos išskyros arba kraujavimas turėtumėte neatidėliodama pasikalbėti su savo gydytoju. Tai taikoma ir kraujavimui po lytinių santykių, tarp mėnesinių arba po menopauzės. Nelaukite, kol ateis kito patikrinimo laikas.

Iš kur gavote mano kontaktinę informaciją?

Jūsų kontaktinę informaciją gavome iš jūsų gydytojo. Labai svarbu, kad jūsų gydytojas turėtų teisingą jūsų vardą, pavardę ir adresą, nes tik tada gausite kvietimus atlikti gimdos kaklelio tyrimą.

Kas nutiks su mano tepinėliu ir informacija?

Laboratorija pasiliks objektinį stiklėlį su mėginiu, kurį laikys 10 metų. Tai daroma tam, kad galėtume palyginti jūsų tyrimų rezultatus ir būtume tikra, kad esant reikalui būsite gydoma.

Šiaurės Airijos gimdos kaklelio apžiūros programa reguliariai peržiūri apžiūros įrašus, kad stebėtų ir gerintų programos kokybę, keltų specialistų kvalifikaciją. Jūsų įrašus gali peržiūrėti šią programą vykdančios darbuotojai. Tačiau visa su jumis susijusi informacija liks konfidenciali.

Jeigu norite daugiau sužinoti apie tai, kaip saugomi ir naudojami jūsų įrašai, kreipkitės į Kokybės užtikrinimo informacijos centrą (angl. *Quality Assurance Reference Centre*) tel. 028 9031 1611 (interneto svetainės adresas nurodytas toliau).

www.cancerscreening.hscni.net

Parengė: Public Health Agency, 4th Floor, 12-22 Linenhall Street, Belfast BT2 8BS
Tel.: : 0300 555 0114. www.publichealth.hscni.net